

ZVONČEK

10

1 9 3 2 — 1 9 3 3

VSEBINA DESETEGA ZVEZKA

Stran

1. Francè Podrekar: Kresna noč. Risba	217
2. Venceslav Winkler: O godcu z raztrgano harmoniko	218
3. Danilo Gorinšek: Črne črešnje. Pesemca	221
4. E. Gangl: Tatič	222
5. J. Vrba: Kača in jež	224
6. Vinko Bitenc: Ugrabljeni kraljevič. Pravljica	225
7. Andrej Rapè: Viharna noč. Pesem	227
8. Hlaček in Biba. Vesele zgodbe dveh neugnancev. 7. V kopališču	228
9. Lojze Zupane: Zdravilni grozd, Belokranjska pripovedka	230
10. Kdaj so iznašli kompas	234
11. Arnošt Adamič: Deček iz sirotišnice. Povest	235
12. B. V. Radoš: Na kresni večer. Pesem	237
13. Oskar Hudales: Kaj je povedal boter Matjaž. 8. Za lepoto vse store	238
14. Cvetko Golar: Pesem o viru	239
15. Dr. V. Korun: Moja družinica	240
16. Zastavice za brihtne glavice. Rešitev in rešivei. Drobne zanimivosti. Dve pesemci	243
17. Iz mladih peres. Prispevki »Zvončkarjev«	244
18. Kotiček gospoda Doropoljskega	Tretja stran ovitka
19. Stric Matic — s košem novic	Četrta stran ovitka

*

***Zvončkarji, naberite med počitnicami »Zvončku«
novi naročnikov za prihodnji letnik, ki bo še
zanimivejši, zabavnejši in pestrejši od letošnjega!
Na svidenje jeseni!***

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrto leta 7-50 Din. Posamezni zvezki po 3 Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. — Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitve ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 8 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin. — Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj).

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

Leto XXXIV

Štev. 10

junij 1933

Kresna noč

O GODCU Z RAZTRGANO HARMONIKO

VENCESLAV WINKLER

Ko ni bilo več ne kruha ne pogače, se je Gregec napotil po svetu, kakor jih hodi dandanes mnogo, nekateri iz navade, drugi po potrebi. Pod streho je našel staro harmoniko in se je razveselil. Za trenotek je sicer pomislil, če zna še kaj igrati, ko je že strašno dolgo, kar ni imel takih stvari v rokah, potem je pa preudaril, da je to umetnost, ki se je kaj lahko naučiš. Toda harmonika je bila raztrgana. To je bilo nerodno, kajti iz raztrgane harmonike ne moreš spraviti pesmi, pa če si še tak čarovnik. Pregledal jo je in videl, da jo bo treba zašiti. Poiskal je šivanko in nit in se spravil nad luknje. Krpal je in krpal, ali lukenj je bilo zmeraj več.

»Mogoče najdem med potjo koga, ki se bo bolje razumel na nit in šivanko kakor jaz.«

In šel je po svetu. Harmoniko je obesil na hrbet in veselo je žvižgal.

Proti poldnevu ga je pa stisnila lakota.

»Gregec,« si je rekel, »zdaj pa ne boš mogel več žvižgati. Kar zberi vse lepe besede, ki jih premoreš, in stopi pred ljudi.«

Kakor je rekel, je storil. Nakremžil se je in stopil v prvo hišo. Rekel je, da je lačen, da niti koraka več ne more napraviti.

»Bog pomagaj!« so se začudili ljudje. »Pa bi nam kaj zaigral!«

Gregec se je popraskal za ušesi in razložil, da ima njegova harmonika polno lukenj. Šival jo je že, a spak je imel prste vmes, ni je mogel zašiti. Dalo bi se pomagati. Mogoče imajo v vasi kakega krojača, ki je šivanja vaje bolj kot česa drugega.

»Krojača?« so pomislili ljudje. »Seveda, imeli smo ga, dober človek je bil, toda še bolj kot šivanje je razumel literčke. No, odkar se je vino podražilo, se je revež vsega naveličal, nekega jutra je odšel in doslej se še ni vrnil.«

»Mogoče ga bom kje dohitel,« je obljubil godec.

»Dal Bog!« so pritrdili ljudje. »Bil je krojač kot malokateri. No, beden nam ne zna tako umeriti oblek, kot jih je znal on. Kar nekam potrti smo, ker ga ni...«

Ko so godca nasitili in napojili, je odšel, kakor so mu kazale ceste in sonce, a krojača ni našel nikjer.

»Daj, zaigraj nam, godec!« so ga prosili povsod.

»Ne morem,« se je umikal. »Raztrgano harmoniko imam. Iščem krojača, da bi jo zašil, a ga nikjer ne najdem.«

»To ne bo težko,« so pomislili ljudje, »saj je polno krojačev na svetu.«

Poklicali so zdaj tega, zdaj onega, a nihče ni znal zašiti raztrgane harmonike. Vsakdo je zmajal z glavo in se umaknil, češ da je to po-

sebna harmonika, sploh pa, kdo bi šival harmoniko? Imamo radio in gramofon, kdo bo poslušal tako starinsko kričanje?

»To je vse res,« so po kratkem pomisleku rekli ljudje, »toda harmonika je še zmeraj nekaj posebnega, tako po domače zaigra, da nam je kar toplo pri srcu.«

»Sami mojstri skaze ste«, se je razsrdil godec. »Samo en krojač je na svetu, ki mi jo lahko zašije, a še ta mi je ušel. Moram za njim.« Ni hodil dolgo, ko je srečal starca.

»Kam greš?« ga je pobaral prijazno.

»Tako,« je razložil godec, »krojača bi rad dohitel. Harmoniko imam namreč raztrgano in zdi se mi, da je nihče drugi ne bo znal zašiti. To je čudovit krojač, ki hiti nekje pred menoj.«

»Res?« se je začudil starec. »Zdi se mi, da sem tvojega krojača nekje srečal, toda to mora biti že silno dolgo, ne boš ga mogel dohiteti. Kvečjemu, če bi sedel v zrakoplov in šel za njim.«

Godec je odkimal. Kako bi sedel v zrakoplov, ko nimam niti pare v žepu. Sploh je zrakoplov samo za bogate ljudi.

Starec je pa rekel, da ne.

»Moj brat je doma tu nekje. Silno mnogo zrakoplovov ima. Če bi šla in ga prosila, bi nama mogoče katerega posodil. Veš, stvar je taka, tvoja harmonika je nekaj čudovitega, daleč po svetu se je že raznesel glas o njej in komaj že čakamo, kdaj boš zaigral nanjo.«

Godec je bil zadovoljen in šla sta.

Starec je lepo prosil brata, naj bi mu posodil zrakoplov, čeprav katerega bolj starega. Brat, ki je bil nezaupen človek, je sprva samo skomignil z rameni, potem, ko je pa slišal čudovito zgodbo, se je vdal.

»Takega vam dam, ki je uren kot strela,« je rekel.

Pripeljali so zrakoplov in starec in godec sta sedla vanj.

»Harmoniko bom pa kar tukaj pustil,« je rekel godec ter jo položil pod mizo v tovarnarjevi pisarni. »Kaj bi jo vlačil s seboj, samo v napotje bi mi bila. Ko se vrneva s krojačem, jo bom pa vzel.«

»Prav,« je rekel tovarnar, nato so se vzdignili.

Više in više so hiteli, godec je gledal na zemljo in prav nič se ni bal. Vse se mu je zdelo silno preprosto. Napenjal je oči, če bi mogoče kje ugledal krojača, a ga ni mogel.

»Kar tako ga ne boš zagledal,« je rekel starec in mu ponudil daljnogled.

Starec je vodil zrakoplov, Gregec je pa iskal krojača.

Dolgo, dolgo sta že bila v zraku, preletela sta že nešteto dežel, ko je godec veselo vzkliknil: »Tamle jel!«

»Saj res,« je potrdil starec.

Bila sta nekje v Franciji. Po beli cesti je romal krojač, droben in truden, in nič se ni zmenil, ko je nad njim zaropotal zrakoplov. Ravno je premišljeval, kako dobro se godi bogatim ljudem, ko se je zrakoplov spustil blizu njega na tla.

»To je zanimiva stvar,« si je mislil šivankar in ga ogledoval.

Takrat pa sta iz zrakoplova stopila godec in starec in mu zaklicala:

»Brž sem, krojač, delo imava zate.«

Krojač se je začudil in se razveselil, ko je slišal domače ljudi. Poskočil je in v trenutku je bil pri zrakoplovu.

»Pozdravljena, prijatelj!« je rekel.

Drug drugega so bili veseli. Brž so se sporazumeli in krojač je bil hitro pripravljen, da zašije harmoniko. Toda, ko jo je hotel zašiti, se je Gregec spomnil, da jo je pustil v tovarnarjevi pisarni.

»Kaj si naredil!« je zakričal starec. »Brž ponjo!«

Posadila sta še krojača v zrakoplov in hitro so se dvignili v zrak. Bil je tudi že zadnji čas, zakaj od vseh strani so hiteli ljudje in orožniki, da bi videli, odkod je ta zrakoplov, ki je tako drzen, da se ustavlja na njihovi zemlji.

V nekaj urah so bili doma. Pristali so na dvorišču pred tovarno.

»Toda, kje je brat?« se je čudil starec.

Nikjer ga ni bilo. Prišli so sluge in povedali, da je gospod vzel godčevo harmoniko in odšel. Kam se je odpravil, tega niso vedeli.

»To je slabo znamenje!« je vzkliknil starec.

Zdaj jim je bil zrakoplov v napotje. Vzeli so v garaži avtomobil in odhiteli za harmoniko.

»Joj, joj,« je mrmral starec. »Harmoniko je sam zašil, a jo je gotovo narobe in zdaj mu igra, ampak take pesmi, da ljudje kar blaznijo.«

Sem in tja so ustavili avtomobil in vprašali ljudi, ki so stali v gručah ob cesti, če je šel tod mimo godec s harmoniko.

»Šel je, šel,« so rekli ljudje. »Strašno lepo je igral, tako lepo, kakor še nihče doslej.«

Gledali so ljudi, kako so se jim oči bleščale od nekega neznanega ognja. Stiskali so pesti in žejalo jih je po velikih dogodkih, po bojih, po kriku in žvenketanju orožja.

»Zdaj bo gotovo kmalu nastala kje vojna,« je tožil starec, ki je vodil avtomobil. »Vse to naredi harmonika, če je nima pravi godec v rokah.«

Sredi velike hribovske vasi so ga dohiteli. Stal je pred županovo hišo in vse polno ljudi okoli njega. Igral je divje koračnice, da so se tresla okna in so ljudje kar sami od sebe vzdigovali pesti, kričali in grozili nevidnim sovražnikom za goro.

»Harmoniko nazaj!« je zakričal Gregec in skočil iz avtomobila. V trenutku je bil pri godcu in mu iztrgal harmoniko. Ljudje so zahrumeli, skočili so nadenj, a se je umaknil v avtomobil.

»Ljudje božji,« jih je miril, »harmonika je vendar moja!«

Skrivoma jo je dal krojaču in krojač je hitro razparal napačne šive in jo še enkrat zašil.

»Bil je že zadnji čas,« je rekel. »Sedem lukenj ima že.«

Medtem ko je šival, so ljudje pritiskali na avtomobil. Tovarnar je kričal, da je to tatvina, in hujskal je ljudi, naj pobijejo tujce.

»Odkod smo ti tujci,« je rekel starec, »saj sem vendar tvoj brat.«

»Ne poznam nobenega brata,« je kričal tovarnar.

Starec se je razžalostil, sedel je in zakril obraz z rokami. Približal se je župan in slovesno vprašal vse tri, kje imajo legitimacije.

Medtem je krojač že zašil harmoniko, Gregec je zaigral nanjo.

Vso vas je pobožala čudovita pesem. Plaho in rahlo se je razlila med hišami in ljudje so se zganili. Povesili so glave, obstali in ostrmeli.

Strahotna tišina je napolnila vas. Ničesar več se ni čulo, le pesem, pesem je trepetala.

Tovarnar, starčev brat, je povesil glavo in odšel skozi vas. Godčeva pesem ga je zbodla, začutil je neizmerno bolečino, mislil je, da bo umrl.

Ta pesem je bila pesem miru — — —

ČRNE ČREŠNJE

DANILO GORINŠEK

Tvoje očke — črne črešnje —
mamica bi snedla,
ko bi le za druge očke
kje kako izvedla!

Tak pa mamica ne more
snesti očk — seveda;
kak naj sicer Majdica
mamico še gleda.

e. gangi: tatič.

4.

Gospod prošt je moral za štiri dni po poslih v Ljubljano.

»Lojze, tebi izročam v varstvo svoje ptice,« mu je dejal pred odhodom.

Lojze je obljubil in je storil tako. Očedil je kletke in nasipal vanje piče prvi dan in drugi dan. Tudi tretji dan. Tedaj se pa ni mogel več premagati. Po prstih je stopil do nočne omarice v proštovi spalnici, odprl predelček... Križ! Gospod prošt ni vzel križa s seboj! Zakaj ni vzel križa s seboj? Da ta križ pade na njega, na Lojzeta, in ga stare in zmelje pod seboj? Ali da mu kot sladkost vseh sladkosti in radost vseh radosti utone v duši in v njej ostane vekomaj? Naj se zgodi karkoli — kmet, mizar, berač, cigan, razbojnik ali karsibodi — samo da bo križ njegov! Zakaj ni gospod prošt vzel križa s seboj? Ne potrebuje ga več! Neče ga! Njemu je že dovolj tega strašnega bremena in te neizrazne radosti — proštu Danilu Trčku ni več treba križa, a imeti ga mora Šojčev Lojze, ker njemu, Lojzetu, brez križa ni življenja! —

Papiga je v sosednji sobi na vso moč kričala: »Tat, tat, tatič!« — Kos je žvižgal, kanarčki so poganjali v višave svoje glasove, v Lojzeta je udarjala misel ob misel, srce je utripalo v grozi in blaženosti, ko so mu roke kar same od sebe odpenjale križ z verižice.

In nenadoma je držal križ v desnici pred seboj in je nagnil k njemu od razburjenja drhteča ustna, da se spoji s podobo Križanega in se privije k Njemu v dolgem, od strastnosti gorečem in žgočem poljubu.

V ušesih mu je šumelo, da so se v tem šumu potopili spevi in kriki ptic; pogledi so se mu zameglili, desnica mu je sama po sebi potisnila križ v nedrija. Zaloputnil je vrata za seboj, zdirjal po stopnicah, zavil od dvorca po hribu navzdol, potem po drugem klancu navzgor, dokler se ni brez sape, ves zmeden in znojen zgrudil na tla. Na prsih je čutil ugodje hladu, ki ga je nanje polagala zlata kovina. Hlad je blagodejno vplival na njegovo razburjeno srce, a samo za kratek čas. Potem je hlad prenehal in se začel umikati pekoči bolečini, ki je rasla od trenutka do trenutka, kakor bi mu ležali na prsih žareči železni drobc. Bolečina se je stopnjevala do mere in meje, da preko nje Lojze ni mogel več vzdržati. Na široko je razklenil oči in spoznal, da je pribežal na materino pristavo in se zatekel v mračno kaščo. Peklo in žgalo ga je vedno bolj, vedno huje.

Križ je potegnil iz nedrij in ga položil na tla pred seboj. Gledal je nanj, tresoč se po vsem telesu. In v mraku so zažareli temnordeči dračgulji: pet krvavih ran je gorelo v zamolklém blesku, žarki so padali naravnost nanj, kakor bi petero ognjenih puščic zbadalo njegovo razboljeno srce. Zaječal je od bolečine in je križ položil v najtemnejši kot ter nametal nanj otepe slame, da bi ga skril in ne videl več strašnega blesketanja božjih ran. A tudi skozi gomilo otepov so prodrle ognjene puščice, prodrle so in so svoje ostrine naperile naravnost Lojzetu v srce. Obšla ga je taka groza, da je zbežal iz svojega zavetja in iskal rešitve v bližnjem logu, ki ga je objel z blagim šumenjem svoje zelene strehe...

5.

Lojzeta ni bilo domov ne zvečer ne ponoči, niti zjutraj ne. Mati je povpraševala po njem povsod, kjer je mislila, da bi utegnil biti. A ga ni bilo nikjer, nihče ni vedel, kje je. Uboga, uboga mati!

Lojzeta je pregal strah tudi iz loga. Bežal je, kamor so ga nesle noge, a iskal je skritih stez in neprehodnih krajev, da se ubrani pred grozo, ki ga je neusmiljeno preganjala, oborožena z žarečimi puščicami. — Kamorkoli se je ozrl, je videl križ pred seboj. Beli lik Križanega je odpiral srčno rano, da je curkoma lila iz nje črnordeča kri.

Trni v kroni so se večali in ježili, da se mu zdajci zabodejo v razgaljene prsi.

Bežal je, bežal je, bežal je, a vendar: brez križa ni življenja!

Sukal se je po okolici kakor v kolobarju nezvesti in zmedenosti, mahal je z rokami, da zabriše privide in se otme iz grozavice in strašnega preplaha. Bežal je, a križ pred njim, za njim, križ povsod!

Stal je nenadoma zopet v kašči na materini pristavi. Ni vedel, ali je jutro ali je večer. Dan je bil dovolj svetel in sončen: lahko je še jutro, lahko je tudi že proti večeru. Kaj mu hoče to! Zanj ne bo ničesar več, ako se ne iznebi tega križa, ki ga tako kruto preganja.

Tesno je zaprl oči, spustil se je na tla in se splazil do otepov, kjer se je dotipal do skritega križa. Položil ga je v nedrije in se spustil v beg po klancu navzdol in po hribu navzgor, potem po stopnicah — v sobe gospoda prošta.

Ta se je bil vrnil malo prej — bilo je pozno popoldne — in je po prihodu domov takoj stopil v spalnico. Ostrmel je, ko je v nočni omarici zagledal samo verižico, a križa nikjer! Njegovega križa nikjer!

»Tat, tat, ta-tič!« je kričala papiga.

Gospod prošt je ta krik preslišal. Verižico je prekladal iz dlani v dlan in je premišljal, kaj sedaj, da najde ali dobi vrnjeno dragoceno darilo. V tem se hrupno odpro vrata in na pragu se pojavi ves prepaden, zbegan in bled Lojze. Z levico si zakrije oči, desnico s križem pa iztegne v ono stran, kjer je stal gospod prošt.

Temu se razjasni mračno oko, gube na čelu se zgladijo, stopi do nesrečnega dečka, ga pritisne na svoje plemenito srce in mu dahne na znojno čelo iskren poljub.

Lojze se zgrudi na kolena, prestreže glavo v dlani in olajšan za plaka. Po vseh kletkah zadone veseli glasovi...

KAČA IN JEŽ

J. VRBA

Dolgo je trajalo, preden je kača pogoltnila žabo. In ko jo je pogoltnila, je bila zelo trudna. Zato je sklenila, da se nekoliko odpočije pod grmom.

Sonce se je polagoma sklanjalo za obzor, dokler ni popolnoma zlezlo za njega. In v vsej prirodi je nastala tišina, modrikasti mrak je legel na loke in na polje in napravil se je prijeten večerni hlad...

Tačas se prebujajo mnoge živali in gredo na lov. In res...

V tem, ko je kača gledala, kako lepo zahaja sonce in kako lega na pokrajino modra tema, se je za njo pod leščevjem razgrnil kupček suhega listja — in preden bi naštel do pet — je stal pred kačo jež...

Groza je šla od njega! Po vsem telesu je imel bodico pri bodici in vsaka je bila ostra kakor igla...

Postavil se je pred kačo, zamlaskal z jezikom in dejal: »Kača, kar poslovi se od življenja — požrl te bom.«

Kača se je prestrašila; da bi mu ušla, na to niti misliti ni mogla, ker bi jo jež dohitel. Umreti pa se ji ni hotelo; zato je začela z zvijačo.

»Ježek,« je rekla, »nikar me ne požri, prehladil se boš... Jaz neumnica sem danes popoldne pojedla žabo — bila je kakor led — še sedaj me zebe v želodcu.«

»O, to nič ne dé,« pravi takoj na to jež — »jaz tudi jem žabe in gredo mi še precj v slast. To je dobro, da si jo pojedla, se bom vsaj bolj nažrl.«

»Ampak to še ni vse,« se je izvijala kača dalje, »jaz sem tudi strupena, in če me poješ, pogineš...«

Jež pa se ji je zasmejal...

»Kača, lažeš! Ti si gož in nisi strupena. Požrem te za kazen, ker si lagala!«

Rekel je — in že jo je pograbil za vrat...

Nekaj časa sta se borila, kača se je ovijala okrog ježa — toda kmalu se je zvijala v omotici...

Potem jo je jež požrl, si obrisal rilček ob travo, zapuhal in odšel v gozd, da si tam poišče še kaj dobrega pod zob.

VINKO BITENC: UKRABLJENI KRALJEVIČ JADRNICI

9.

Močan sunek je princa zbudil iz spanja. Pomel si je oči, pogledal okrog sebe. Bil je že dan. Daleč na vzhodu se je dvigala iz morja velika sončna obla. Zlati prameni so se lomili v vodi, morje je bilo vsenaokrog krvavordeče, kakor da pretaka sonce svojo srčno kri.

Princ se je zavedel svojega žalostnega položaja. Pričenja se novi dan — kakšna razočaranja in boleti mu bo pač prinesel?

Pred njim se je razprostirala samotna dolga obala Balearskih otokov. Začudeno je gledal princ visoke skalnate robove, ki so se dvigali v ozadju. Ah, to niso griči njegove domovine, to niso vrhovi gorovja Montes de Toledo! Neznani, tuj mu je ta svet, kamor ga tirajo ti brezsrčni možje, ki jih ne gane nobena njegova prošnja, ki nimajo srca in duše v sebi.

Bolj in bolj se je ladja približevala obali. Prinčevo srce je objelo neizmerno domotožje. Kje so bele palače, kje je mesto Toledo, njegov predragi rojstni kraj? Mrtva, prazna in zapuščena je obala, nikjer ni videti hiše, ne prijazne ceste, ob kateri rastejo košata pomarančna in oljčna drevesa. Le tuintam se na skali dviga kaka palma in nizko grmičje čepi na pustih pečinah.

Jadrnica je zavila v ozko, skalnato zaseko. Tam je bilo priklenjenih na verigah več čolnov.

Pristanišče morskih roparjev!

Več moških, nekaj žensk in otrok je mahalo prihajajoči ladji v pozdrav.

Morski roparji so si izbrali za svojo luko vedno kako najsamotnejšo obalo, daleč od mesta in človeških bivališč, zato so bili popolnoma varni pred zasledovanjem svojih sovražnikov.

Svoja skrivališča pa so imeli više gori nad obalo v skalnatih duplinah in so tako nalikovali pticam ujedam, ki si delajo svoja gnezda med skalami visokih gora.

Jadrnica se je zasedrila, krmilar je spustil sidro v morje. S krova so potegnili na obalo široko leseno brv, po kateri so se izkrcali najprej vsi morski roparji, nato pa poglavar Esmeraldo s princem. Z velikim hrupom so pozdravljale ženske svoje može, otroci svoje očete.

Ko je stopil poglavar Esmeraldo na obalo, so se vsi spoštljivo umaknili. On ni imel žene in otrok, da bi ga pozdravili; vsi ti njegovi privrženci pa so ga počastili s tem, da so umolknili.

Ženske in otroci so z velikim zanimanjem in radovednostjo opazovali mladega, lepega princa v krasni, z zlatom vezeni obleki, po noši mavriških knezov.

Napol nagi, bosi paglavci so obkolili princa, ki je nezaupljivo motril njih surove, divje obraze.

»Nekaj mož naj pospravi z ladje preostali živež, vsi drugi pa domov po svojih opravilih.«

Molče so vsi poslušali ta ukaz Esmeraldov in se pričeli razhajati.

Ozka steza je vodila med skalami navkreber. Drug za drugim, v dolgi vrsti so stopali po stezi navzgor, moški, ženske in otroci.

Zadnji je bil Esmeraldo, pred njim pa je z majhnimi, trudnimi koraki stopal princ.

Med skalami, visoko nad morjem, se je razprostirala zelena ravnina, na kateri so rastle palme, smokve, pomarančna in oljčna drevesa. Bil je to pravi paradiz med skalami, ki si ga ne bi mogel nihče predstavljati med temi skalnatimi grebeni.

Tu je bilo bivališče morskih roparjev.

Prebivali so v velikih skalnatih duplinah, izklesanih v živo skalo. Tam so bili varni pred vremenskimi nepravilnostmi in pred svojimi sovražniki.

Ko so dospeli na vrh, je princ razprostrl roke, kakor bi hotel objeti vso to prirodno lepoto.

»Vsaj nekaj spomina na moj dom!«

Esmeraldo je opazil tih, otožen nasmeh na prinčevem obrazu in je rekel:

»Vidiš, don Fernando, vse to bo lahko nekoč tvoje, vsemu boš ti gospodar...«

Princu pa se je takoj zresnil obraz.

»Ne maram — domov hočem, k očetu!«

»To bomo še videli,« je zamrmral Esmeraldo.

Z visoke palme se je začul rezek vrisk. Princ se je ozrl kvišku in zapazil med širokimi listi — opico, ki je s sprednjima nogama držala velik kokosov oreh.

Presenečen je gledal princ ta prizor.

»Diki!«

»Tvoja opica Diki se zabava zdaj v palači tvojega očeta, ta tu pa spada med opice, ki žive na tem otoku. Lahko se jih boš še nagledal, vsak dan prihajajo k nam na obisk.«

To hudomušno pojasnilo Esmeraldovo je princa silno potrolo. Bogve, če jo bo še kdaj videl — svojo opico Diki!

Majhni ptički, krasnobarvni kolibriji, so med cvetočimi pomarančnimi drevesi peli svoje jutrnje pesmi; živopisani metulji so sedali na cvetove, vse ozračje je duhtelo od vonja dreves, trave in cvetlic!

Tam doli pa morje, še vse mlado in prerojeno od prvih sončnih žarkov, ki ga prepletajo z zlatimi nitmi.

A princ ni videl te krasote. V njegovo srce sta se naselila žalost in domotožje...

(Dalje v prihodnjem letniku.)

VIHARNA NOČ

ANDREJ RAPE

„Mama, glej, kako temno in jezno
se nebo drži,
strah me je, daj, da se skrijem,
strah me je noči!“

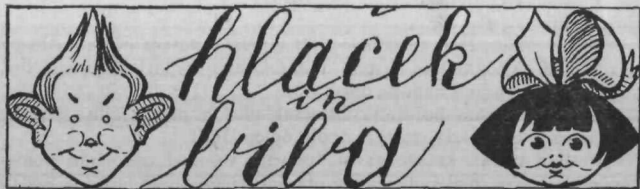
„Pa čemu bi strah te bilo?
Bogek govori
z gromom in oblake stresa,
z bliski jih dani.
Nič se mi ne boj,
sinko zlati moj!“

„Oh, glej, mama, kako v onem kotu
noč reži se,
v blisku kaže mi zobe ognjene,
oj, bojim se, mama, jeze njene!
Zob bojim se njenih in oči!“

„Zlobnež, ki ga tare slaba vest,
ta lahko boji se,
dober človek, dete pridno
te lepote veseli se!

Glej, kot božji smeh
lije k nama v hram že luč se:
noč že išče, kje je zlato jutro,
v vratih med nočjo in dnevom
že obrača svetli ključ se“.

Zlata se svetloba lije,
noč beži,
dete v maminem naročju
sladko spi.

7. V KOPALIŠČU

Sonce že pripeka z neba,
ohladiti se bo treba;
vse, kar leze ino gre,
k rekam, kopališčem vre.

Hlaček jezik iz ust moli,
kakor kuža se drži.
Zraven premišljuje Biba,
kak' je v vodi srečna riba.

Tudi očka se poti,
mamici tak' govori:
„Cvenka ni za letovišče,
pa pojdimo v kopališče!“

Kak' rečeno, tak' storjeno,
hitro vse je urejeno:
že po cesti stopajo,
da se brž okopajo.

Deca spredaj gostoli,
mamica za njo drobi,
očka nosi koš z jedačo,
kruha, jajc in mastno kračo.

Ko dospejo h kopališču,
zdi se jim, da so v mravljišču,
kar roke, nogé ima,
vse po vodi čofota.

Brž v vodo skoči Hlaček,
gibčen, uren je ko maček,
in za njim zaplava Biba,
šviga naglo kakor riba.

Ko tako sta se shladila,
sta na breg se povrnila,
Hlaček ko žrebiček skače,
Biba misli na igrače.

Ko okrog se razgleduje,
težke misli Biba snuje:
„Po vsem bregu razmetana
je obleka in razstlana.“

Hlaček, tole v red deniva,
mamico razveseliva,
čevlje k čevljem, srajco k srajci,
hlače k hlačam, majco k majci,

da lepo bo stvar pri stvari,
kakor je doma v omari.
To kopalcem bo ljubó,
kadar zapuste vodo.“

Hlaček znaša, zbira, zbira,
Biba pa blago sortira,
čevlje dé v osmerostope,
hlače, krila, srajce v kope.

Množica iz vode vre,
vsak po svojem se ozre;
„Kje so hlače, kje brisače?
Kje so čevlji, otirače?“

V strahu naokrog drvé,
na skladišče nalete.
To je jeze, zdihovalja,
brezuspešnega iskanja!

Hlačka v vodo tunkajo,
Bibo pa nabunkajo,
tužen konec je izleta,
še doma se bunk obeta.

ZDRAVILNI GROZD

LOJZE ZUPANC

(Belokranjska pripovedka)

V smuškem gradu je živel nekoč star graščak, ki je imel tri sinove, a je bil močno bolan. Zdravniki iz devetih dežel so prišli k njemu, a nihče ga ni mogel ozdraviti. Bolnemu starčku so prerokovali skorajšnjo smrt.

Neke deževne noči pa je na grajska vrata potrkal popotnik. Bil je siromašen in gladen. Dolga, siva brada mu je segala do kolen. Nasitili so ga grajščakov sinovi in mu potožili, kako hudo bolan da je njihov oča. Starček pa je dejal: »Usmiljenje sem našel v vaših srcih. Četudi ste sinovi bogatega imetnika, ste me ljubeznivo sprejeli in mi postregli. V zahtevalo vam bom povedal, kako lahko pomagate bolnemu očetu, da bo ozdravel. — Pojdite preko devetih voda in devetih gora. Prišli boste do lepega gradu. Za tem gradom je prekrasen vinograd; na njegovih trtah rastejo sami zdravilni grozdi. Utrgajte enega in prinesite ga očetu. Čim bo od tega zdravilnega grozda požgoltnil eno samo jagodo, bo ozdravel...«

Potem se je starček odpravil spat. Trije bratje pa so sklenili, da pojdejo iskat zdravilni grozd. Nenadoma se je spomnil najmlajši: »Pa kam bi šli? Na katero stran neba? Tega nam starček ni povedal.«

Zvarnil ga je najstarejši: »Kaj pa budališ? Lahko bomo še tudi to izvedeli od starčka. Zjutraj, ko se prebudi, ga povprašamo!«

Drugo jutro so trije bratje vstali še pred sončnim vzhodom. A starčka niso več našli na ležišču! Še pred njimi je vstal in izginil neznano kam. —

Zdaj so se morali trije bratje ločiti. Osedlali so tri urne konjičke, zajezdili vsak svojega in odpeketalí v tri smeri, iskat zdravilni grozd. Preden so odšli z doma, jim je njihov bolni oče dejal: »Sinovi moji, le pojdite, kamor ste se namenili. Komur se bo posrečilo, da bo našel zdravilni grozd, temu bom zapustil grad.«

Prvi brat je odjezdil proti vzhodu. Ves dan je jezdil, pod večer se je ustavil v velikem mestu. V neki krčmi je prisedel k razigrani družbi. Še sam je poklical pijače. Plačeval je za vino, da je kar teklo od mize. V vinjenosti se je sprl s samim mestnim županom. Spoprijela sta se in v pretepu ga je — ubil. Prijeli so ubijalca in ga gnali pred sodnike. Obsodili so ga na smrt. Poslali so po rablja, njega pa so vrgli v temno ječo. —

Drugi brat je odjezdil proti zapadu. Dva dni je jezdil, pod večer drugega dne se je ustavil v velikem mestu. V neki gostilni je prisedel k razigrani družbi. Brž se je spoprijateljil z možmi. Ko so se napili

vina, so vrgli kvarte. Med igro se je sprl z nekim goljufivim kvartačem. Spoprijela sta se in v pretepu ga je — ubil. Prijeli so ubijalca in ga gnali pred sodnike. Obsodili so ga na smrt. Poslali so po rablja, njega pa so vrgli v vlažno in mrzlo ječo. —

Najmlajši brat je jezdil proti jugu. Tri dni je jezdil, pod večer tretjega dne se je izgubil v veliki lozi. Že je hotel s konjem prenočiti kar sredi gozda, ko je opazil v dalji droben ognjen plamenček. Tja je pojezdil. Prijezdil je k staremu puščavniku, ki je sedel pred svojo votlino in si pekel krompir. In ker je bil puščavnik usmiljenega srca, mu je dovolil, da se je stisnil v njegovo votlinico. Še preje pa je privezal konja k deblu starega hrasta, ki je rasel pred njo.

Najmlajši brat je puščavniku razodel, po kakšnem potu in namenu je zašel v ta gozd. Dejal je: »Pred tremi dnevi je bil pri nas star popotnik, svetoval je meni in mojima bratoma, kako lahko pomagamo bolnemu očetu. »Prek devetih gorá in prek devetih vodá pojdite!« nam je svetoval. Ni nam pa povedal, v katero smer naj se obrnemo. In tako smo se morali ločiti. Jaz sem krenil proti jugu, moja dva brata pa v drugo smer. Bog vé, komu od nas se bo posrečilo najti zdravilni grozd...«

»Ti si na pravi poti,« je pokimal puščavnik. »Še prek treh gorá in prek treh vodá moraš iti pa boš tam. Ali pazi se in ubogaj, kar ti bom svetoval. — Preden boš vstopil v vinograd, preden boš utrgal zdravilni grozd, pojdi v grad. V njem spi zakleta grajska gospodična. Poljubi jo na čelo in z roke ji snemi diamantni prstan. Potlej pa brž izgini. Pot v grajski vinograd te bo pripeljala mimo treh ogromnih kadi. V vseh treh so nasuti novci iz suhega zlata. Iz vsake si smeš vzeti prgišče novcev. Nič več! Ko odtrgaš zdravilni grozd, brž od-dirjaj!« —

Drugo jutro je najmlajši brat zajezdil konjička, se puščavniku lepo zahvalil za lepe nasvete in odpeketal dalje proti jugu. —

Dva dni je blodil okrog. V jutru tretjega dne je prijezdil pred zakleti grad. Vstopil je v grajsko dvorano. Sredi dvorane je na srebrni postelji ležala prekrasna deklica. Ali nič življenja ni bilo v njej; njene roke so bile mrzle, njena usta, njena lica mrtvaškobleda. Najmlajši brat ji je snel z roke prekrasen prstan in si ga nataknil na mezinec leve roke. Potlej jo je še poljubil na čelo. In preden se je grajska gospodična prebudila iz zakletega sna, je že izginil...

Ko je došel do treh kadi, natrpanih z zlatimi novci, je zajel iz vsake prgišče zlatih cvenkov. Požuril se je v grajski vinograd, utrgal zdravilni grozd in oddirjal proti domu.

Vračal se je po drugi poti. Čez tri dni je prijezdil v lepo mesto. Vsi meščani so vreli na kup. Ko jih je povprašal, kam hite, so mu povedali, da gredo gledat, kako bo rabelj obešal ubijalca. Šel je za

njimi. Dospel je do vislic. Pod njimi je stal mrtvaškobled človek. V njem je najmlajši brat brž spoznal svojega starejšega brata. Hudo mu je bilo žal zanj, pa je povprašal sodnike, če ga nikakor ne more rešiti. »Da«, so rekli. »Ali tisti, ki bi ga hotel rešiti, bi moral plačati zanj prgišče zlatnikov.«

»Tukaj jih imate!« je zaklical najmlajši brat in vrgel pred začudene sodnike prgišče zlatih novcev. Potem je vzel presrečnega brata v sedlo in z njim vred odjezdil proti domu.

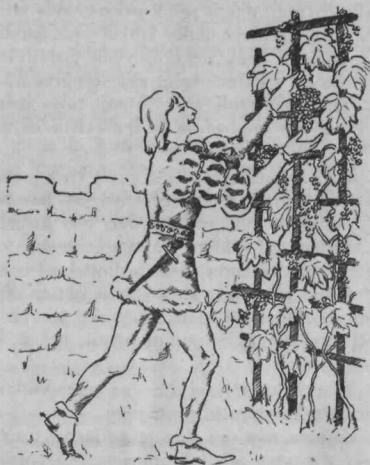
Dolgo sta jezdila. Čez tri dni sta prijezdila v veliko mesto. Vsi meščani so vreli na kup. Vprašala sta jih, kam hite, pa so jima povedali, da gredo gledat, kako bo rabelj odsekal ubijalcu glavo. Šla

sta za njimi. Dospela sta do obsežnega trga. Sredi trga je bil postavljen lesen oder, na odru pa je poleg tnele klečal mrtvaškobled človek. V njem sta spoznala svojega najstarejšega brata. Hudo jima je bilo žal zanj. Pa je povprašal najmlajši brat sodnike, če ga nikakor ne more rešiti. »Tisto že,« so mu odgovorili. »Ali tisti, ki bi ga hotel rešiti, bi ga moral odkupiti s prgiščem zlatnikov.«

»Nate jih!« je zaklical najmlajši brat in vrgel pred začudene sodnike prgišče zlatih novcev. Potem je vzel presrečnega brata v sedlo. In vsi trije bratje so odjezdili proti smuškem gradu.

Na dolgi poti so si pripovedovali svoje doživljaje. Povedal je najstarejši svoje, povedal je drugi svoje, povedal je svoje tudi najmlajši, in še je segel v žep in izvlekel iz njega zdravilni grozd za bolnega očeta ter ga pokazal bratoma.

V najstarejšem bratu pa se je vzbudila črna zavist. Pričel je potihoma nagovarjati tudi drugega brata, da bi se rešila najmlajšega in mu odvzela zdravilni grozd ter prgišče zlatnikov, ki so mu še ostali. — In res, ko so jezdili mimo globokega prepada, sta hudobna brata pograbila najmlajšega, mu odvzela zdravilni grozd ter zlate novce in ga pahnili v prepad.

Zdaj je imel zdravilni grozd najstarejši brat, zlatnike pa drugi brat. Ali še teh se je polakomnil najstarejši. Ko sta jezdila preko deroče Kolpe, mu je odvzel zlatnike, brata pa pahnil s sedla v globoko reko, kjer je utonil. —

Sam je prijezdil najstarejši brat domov. Očetu je dal zdravilni grozd ter mu lagal, s kolikim trdom si ga je bil pridobil. Bolni graščak je pogoltnil samo eno jagodo; in ozdravel je.

Potlej je stari graščak sleherni dan spraševal najstarejšega sina, kje neki sta njegova mlajša brata. Ali ta je samo trdil, da za njiju pač ne vé. — Dolgo je čakal stari graščak izgubljenih dveh sinov. Ker pa jih le ni bilo, je od žalosti — umrl. Grad pa je zapustil najstarejšemu sinu.

Najmlajši brat pa se v prepadu ni ubil! Pal je na visok kup suhega listja, ki so ga v jeseni nasule na prepadovo dno velike, stare bukve. Obležal je na kupu suhega listja. Pričel je kričati na pomoč. Slišali so ga pastirji, stekli v vas po dolgo vrv in ga izvlekli iz prepada.

Peš se je napotil najmlajši brat proti očetovemu gradu. Dolgo je potoval. Ali preden je došel do samega gradu, je že izvedel, da mu je pred dnevi umrl oče. Jokal je in žaloval za dobrim očetom, v grad, kjer je prebival najstarejši brat, pa se ni upal. Bal se je njegovih hudobnih oči. — — —

Tisti čas pa se je po deželi razvedelo, da grajska gospodična išče svojega rešitelja. Za to novico je zvedel tudi najstarejši brat. Pojezdil je k njej. In ker mu je bilo iz pripovedovanja najmlajšega brata vse znano, je ni bilo težko prepričati, da je on njen rešitelj.

Že se je pripravljala velika gostija, ko je prišepal do gradu najmlajši brat. Bil je raztrgan, bosonog in lačen. Posrečilo se mu je, da je prišel do same grajske gospodične. Povedal ji je, da je le on njen pravi rešitelj.

»Ali imaš kakšno pričo, da je to res?« ga je povprašala.

»Imam!« je potrdil in ji pokazal prekrasen prstan, ki ga je nosil na levem mezinu.

Pristopili so grajski hlapci in napodili lažnega rešitelja, najstarejšega brata. Pobegnil je v smuški grad, kjer je kmalu umrl v pozabi in zaničevan od vseh. Po njegovi smrti ni bilo nikogar, ki bi se hotel vseliti v ta grad. Razpadel je. Še danes so na Smuku vidne razvaline smuškega gradu.

Najmlajši brat pa se je poročil z lepo grajsko gospodično. Zelo sta bila srečna. —

KDAJ SO IZNAŠLI KOMPAS

Dolgo so včasih mislili, da je kompas, pripravo, ki je bila in bo za pomorstvo vedno velike važnosti, iznašel l. 1301. Flavij Gioia iz Amalfija v Italiji. Pozneje pa niso niti mogli dokazati, da je Flavij Gioia sploh kdaj živel, ali to vseeno ni motilo njegovih rojakov, da mu ne bi postavili spomenika.

Medtem pa je znanost, kateri gre predvsem za to, da dožene v vseh zamotanih zadevah popolno resnico, dokazala, da so kompas poznali že davno pred zgoraj omenjenim izumiteljem.

V stari evropski literaturi se že pred letom 1301. omenja ugotavljanje severne in južne nebesne strani s pomočjo magnetne igle in to več kot dvajsetkrat. Prvo magnetno iglo omenja Anglež Rhekam v času med l. 1185. in 1190. To pa seveda pomeni, da je bila ta iznajdba znana že mnogo prej.

L. 1834. dokazuje učeni francoski orientalist Claprotte v svojem znamenitem »pismu Aleksandru pl. Humboltu« z mnogoterimi dokazi, da je bil kompas poznan že Kitajcem v najstarejših časih in da so ga ti uporabljali za orientiranje v svojih širnih pustinjah, stepah in pozneje tudi na morju in to mnogo, mnogo let pred Kristusovim rojstvom.

Te trditve so postajale čimdalje bolj jasne, čimbolj so proučavali staro kitajsko literaturo. Tako je sedaj točno dokazano, da so Kitajci uporabljali magnetno iglo 121 let po Krist. rojstvu. V kitajskih pripovedkah, ki pa ne veljajo za verodostojne dokaze, pripovedujejo celo, da je iznašel kompas 2600 let pred Kristusovim rojstvom neki kitajski cesar.

Da so Arabci spoznali kompas v 9. stoletju po Kristu in da so ga pozneje prinesli v Evropo, nam znanost ne more dokazati.

Ravno tako ne moremo trditi, da so stari Egipčani, ki so bili, kakor je znano, odlični astronomi (zvezdoslovci), poznali magnetno iglo. Če so jo poznali, pa vendar niso te priprave praktično uporabljali, temveč so jo svečeniki čuvali kot veliko tajnost. V pariškem muzeju Louvreu hranijo še danes staro egipčansko železno palčico, ki je magnetična, to se pravi, da privlačuje drobne kovinske delce. Ta palica se vrti okoli svoje osi in ima na enem koncu izrezljano sliko človeškega očesa, ki gleda, ko se palica umiri, vedno proti vzhodu.

Tudi nemški raziskovalec Humbolt omenja stare grške rokopise, v katerih stoji, da so za časa vojskovodje Ptolomeja (okoli l. 320. pred Kristusom) visele v egiptovskih svetiščih razne podobe iz kovine, katerih »bajne« oči so se vedno obračale na vzhod, kjer je vzhajalo sonce.

Tudi v berlinskem egiptovskem muzeju hranijo tkzv.: »sončno uro iz Luksorja«. To je bila posebna ura za potnike na ladjah, katero so lahko prenašali semintja. Toda taka sončna ura nam kaže čas, kakor je vsem znano, le ako jo postavimo v določeno lego, ko točno vemo, kje leži sever oziroma jug. Majhna vdolbina na tej uri označuje mesto, kjer je bila nekoč pritrjena magnetna igla.

Ali je kompas iznajdba narodov, ki so živeli v širnih stepah Azije, o tem znanost še ne more dati pojasnila; le eno je popolnoma jasno: da kompasa ni iznašel Flavij Gioia l. 1301., ker so ga Kitajci uporabljali že v drugem stoletju po Kristusu.

DEČEK IZ SIROTIŠNICE

POVEST

Prva knjiga iz serije

ARNOST ADAMIČ

Že med smrekami v sirotišnici je občutil Tonek sličen nemir; takrat je spoznal, da življenje nima nobenega prijatelja, na katerega bi posebej pazilo, in da smo pod soncem v tem oziru vsi enaki. To je bil pa le majhen vetrič v njegovi mladosti. Danes je doživel vihar, ki mu je zmedel vso lepo glorio o življenju, o svetu. Mimo njega je zdrvelo življenje: ljudje, veliki, majhni, bogati in revni, vsak po svoji poti za kruhom; peš, na kolesih, v železnici, v avtomobilih — nihče se ni zmenil zanj, tudi on ni spoznal nikogar. Kdo jih živi, kje spe, kje delajo — kdo ve — mimo njega je dirjal vsak po svoji poti, samo on se je držal za Jožetove škrice, drugače bi ga bili pohodili.

»Nihče se ne bi zmenil zame« — je mislil Tonek in tiščal prste v ušesa — »nihče, nihče, nihče... Kdo sem, kaj sem?«

Tam je bil prav tako zapuščen deček, morda še bolj sam kakor on, pa se je vendar upal dihati v tem strašnem mestu in je živel sam, poznal vse. Tega ne bi mogli pohoditi.

»Še večji siromak, še bolj razcapan je ko jaz, a se več upa — jaz še jokati ne smem. — Kdo pravi, da ne smem?« in zatulil je na vse pretege. Jože si je pa mislil: Le daj, trma, se boš že naveličal.

Potem so ladje. Kdo jih je naredil, iz česa, kako? Najbrže silno učen človek in tisoč kovačev in mizarjev. Kaj pa on zna? Z glavo rine v les in se cmeri. Kaj je to v primeri z ladjo ali vlakom, ki ropota pod njim s kolesi? — Ampak, če bi hotel, nekaj bi lahko storil. Le kaj? ... Zlezel je iz kota in se po človeško usedel na klop. Ko je Jože zagledal ta pojav, se je zadovoljno nasmehnil: trmica pojenja, rilček bo kmalu kuhan.

Tonek je odprl vrata oddelka, stopil na hodnik in se naslonil na okno. Jože ga je ves čas bistro opazoval: Da mi ne napravi kake neumnosti.

Vlak je zavozil v postajo. Pod Tonkovim oknom se je suhljat mož obtovoril z dvema ogromnima košarama in lezel v vlak. Tretja košara je ostala še zunaj. Kakor blisk je švignil Tonek skozi vrata, pograbil košaro in jo z vso silo vzdignil na hodnik. Vse kite so se mu napele in domislil se je zagorelih delavcev na pomolu. Gospod se mu je dobrohotno nasmejal in mu stisnil v roke novčič.

»Čigav pa si?«

»Mikčev Tonek«.

»Vaš sinko?« je pobaral Jožeta, ki je z odprtimi usti strmel.

»N-ne, ne, peljem ga na Logondrovino pod Volkovnjakom, tam bo mlinarski vajenec.«

»Tako, tako, bova soseda. Ugajaš mi, dečko, z gospodom Logondrom sva dobra znanca.«

Vožnja je kaj hitro potekala. Mnogokaj bi Tonek rad vprašal, a se ni upal z besedo na dan. Poslušal je pogovor, v srcu mu je pa vstajalo novo veselje do življenja, kjer je treba le stegniti roko, dvigniti košaro in tu sta novčič in dobra beseda, celo imenitno znanstvo. V pesti je stiskal vlažni novčič — star avstrijski groš. Misli so mu ušle v lepšo bodočnost, ko si bo s svojimi rokami postavil lastni mlin, da bo vendar nekoč pomenil vsaj nekaj. Zdrznil se je, ko ga je tujec nagovoril.

»Zbogom dečko, priden bodi in če boš kaj potreboval, povprašaj pri meni.«

Vlak je bil medtem že daleč od Devinskega gradu, ki strmi s sivega Krasa v morje, lagodno se je spuščal v Furlansko nižino proti Tržiču, kjer je izstopil tujec.

Tonek se je zdajci domislil, da bi si bilo dobro ogledati novo domovino, ki mu jo je bila namenila Strgarjeva previdnost. Radoveden se je ozrl skozi okno. Pred njim se je razgrnila razsežna ravnina furlanska. Vsa se je kopala v opoldanskem soncu. Tu pa tam se je med sočnim zelenjem šopirilo zaraslo selišče nalik kopici otave sredi ogromnega pokošenega travnika. Daljava se je skrila v sivo soparico, ta je vstajala iz ravnine, ki jo je globoko doli namakal Tilment s svojimi vodami, pri Trevizu Piava, ob Padovi Brenta. Ozrl se je v drugo stran. Tu se je spuščal Kras v ravnino, vrhu te strme kamenite mize je plaval dolg, rožnat oblak naravnost proti njemu. Spomini so šinili nazaj, spomnil se je Bineta, vlak ga je pa z neodoljivo silo tiral naprej v nove kraje, med nove ljudi. Med tuje ljudi. Malodušje se ga je hotelo polotiti, tedaj ga je poklical Jože.

»Tonek, tam teče Soča!«

S tem imenom mu je oživel kopico lepih spominov. V šoli se je naučil pesemce, ki jo je zložil »goriški slavček« Gregorčič v slavo brhki planinski hčerki. Potisnil je glavo skozi okno: blizu pod njim, lahko bi pobrodil z roko, se je vila zelenosrebrna voda — opevana Soča. Minula ga je slabost, zopet se je začutil v domovini.

»Soča, Soča, moja Soča!« je zakričal, da so se sopotniki začudeni ozrli. Tako je bilo Tonku kakor zapuščenemu otroku, ki med množico zagleda ljubi obraz rodne matere.

»Pripravi svoje stvari, kmalu izstopiva!«

Hitro si je otovoril svojo košaro. Ko je ustavil vlak v Gradiški, jo je ucvrl pred Jožo, kakor bi mu bila vsa okolica že od vekov znana. Neka tajna moč ga je gnala proti reki, in če bi mu Jože takrat dejal:

Ne tja, drugam pojdi! bi ohromel sredi pota. Spoznal je, da mu bo Soča v bodočih neznanih dneh vez, ki ga bo spajala z domačo, sedaj še tujo zemljo. Bila mu je vendar sredi tujih ljudi, neznanih obrazov ljuba prijateljica. — Jože je sopihal za njim in premišljeval spremenljivo dečkovno naravo. Na mostu se je Tonek ustavil in zamišljeno zrl v Sočo, potem pa spustil košaro, stekel k bregu, zajel vode z roko ter si z njo umil obraz, popil prgišče hladne tekočine in klical v srcu: Pozdravljena, bistra Soča, moja ... pozdravljena!

Joži so se skalile oči, ker je zaslutil vzrok dečkovega vedenja, in ko je ta prilezel na most, zares Jože ni vedel, kaj bi dejal. Pokazal je z roko na kopico dreves — izmed njih se je belilo veliko poslopje.

»Tam bo tvoj dom, ne bo ti dolg čas, vidim, da si našel prijateljico.«

»Veš Jože, sedaj se pa ne bojim, nič me ni strah.«

»Glej ga, zakaj si se bal, česa te je bilo strah?«

»Ker sem bil tako majhen in bi si ne vedel pomagati, če bi bila sila. Nekaj je sedaj zrastle v meni, tako se mi zdi, kakor bi mi nekdo klical: Naprej, ne boj se! In jaz kar moram, če hočem ali nočem.«

»Bog ti pomagaj na tvojih potih!« je resno dodal Jože in molče sta krenila z mosta. Čez dobre četrte ure sta spehana sedla za mizo na Logondrovem dvorišču ter začela otepati koruzni kruh in pršut. Stara dekla Lucija je prinesla iz hrama še polič dobrega kraškega terana in sporočila:

»Gospod pridejo šele jutri iz Gorice.«

(Dalje v prihodnjem letniku.)

NA KRESNI VEČER

B. V. RADOŠ

Z zelenjem so ozaljšani
nocoj domovi,
po gričkih, po ravninah
gore kresovi.

Noč zvezdice pripenja si
na modro haljo,
med zvezdami se mesec pelje
v neznano daljo.

Ozračje vse opaja vonj
sena in cvetja,
od vsepovsod drhtijo
glasovi petja.

Kresnice-lučke se iskre
in se vrtijo,
veselo murni godejo
jim melodijo.

Nastlana praprot je nocoj
pod slednjim krovom,
da se spočije on, Krstnik,
ko pride z blagoslovom ...

KAJ JE POVEDAL BOTER MATJAŽ

OSKAR HUDALES

8. Za lepoto vse store

Prejšnji teden so cigani gonili medveda po vasi. Prav čedna zverina je bil. Frančku in meni je na moč ugajal, a tudi cigani so zanimivo ljudstvo. Posebno pa ciganke. Bile so bose in raztrgane, kar jih pa nič ni motilo, da bi nase ne obesile nekaj kilogramov bleščečih in zvenečih lepotic, steklenih koral, medenih zapestnic, verižic, prstanov, uhanov, v lase vpletenih novcev in druge take robe. Koder so šle, je cingljalo kakor v cerkvi.

»Kako šmenta,« sva rekla pozneje botru Matjažu, »da toliko navešijo nase?«

»Vama se zdi menda to smešno,« je odvrnil boter, »a je vse vkup malenkost proti temu, kar storijo za lepoticenje nekatera plemena v Afriki. Menda bi mi še verjela ne, če vama povem. In je v resnici skoraj neverjetno.«

Prosila sva ga, naj nama pove. Kakor vedno, je tudi to pot rad ustregel najini prošnji.

»V Tangi, najvažnejšem pristanišču angleške kolonije Tangajike v vzhodni Afriki, sem nekoč srečal nekega Nemca, ki se je vrnil iz notranjosti te dežele. V devetih mesecih jo je temeljito prehodil in spoznal. V svoj fotografski aparat je ujel marsikatero zanimivost, ki mi jih je kazal kot fotografije.

Tamkajšnje Zamorke imajo to smolo, da jim lasje nočejo nič kaj pridno rasti, a se kljub temu stalno »ondulirajo«. Vsak teden enkrat gredo k vaški frizerki. Ta jim razčese lase v šestnajst vzporednih prečk, vsako prečko temeljito namaže s palmovim oljem in jo nasuče na okroglo palčico, ki jo nazadnje previdno potegne iz las. Tako pričesane izgledajo zamorske gospe in gospodične kakor bi imele preko glave položenih šestnajst klobas — hrenovk. Vsako leto enkrat si dado s stekleno črepinjo glavo gladko obriti z zelo pobožno, a vselej brezuspešno željo, da bi jim lasje zrastle daljši in močnejši.

Pa tudi moški nočejo v lepoti zaostajati za svojimi ženami. Nemec je ponekod srečal može, ki so si z ostrimi pilami zbrusili zobe v šilaste konice. Ta navada je ostala najbrže še iz onih časov, ko so tako prikrojene zobe rabili za uživanje človeškega mesa. Zamorci iz rodu Mpare še dandanes najraje uživajo surovo meso.

Vambugom zelo ugajajo velikanski uhani. Tak uhan tehta včasih kar nekaj kilogramov. Premera ima približno 20 cm, je narejen iz železa in ga krase stekleni biseri. Da jim ne potrgajo uhljev, so uhani privezani preko temena z močnim jermenom. Najbolj čudno pa je to, da ne odložijo teh uhanov ne pri delu ne pri spanju.

Masajci si prevrtajo uhelj najprej z iglo, nato z leseno palčico, ki je pri vsakem vrtanju debelejša. Raziskovalec je videl več Masajcev, ki so imeli v prevrtani uhelj vtaknjeno kar staro konzervno škatljo. Lahko si mislita, kako

so učinkovali s tako lepim okrasjem. Kot posebno učinkovito lepотиče veljajo pri nekaterih zaponke, vtaknjene v uhelj. To ima vsaj to dobro stran, da lastnik teh zaponk ne pride v zadrego, da bi jih kam založil, kar se našim ženskam rado zgodi.

Bojeviti Masajci sovražijo vsako delo, pač pa porabijo mnogo časa za lepoticenje. Lase si pregnetejo z rdečo ilovko, zgnetejo mnogo drobnih kitic, te pa zopet v eno samo debelo kito, ki jo vtaknejo v usnat tok. Da taka kita lepo navpično leži, jo na spodnjem koncu obtežijo n. pr. s prazno patrono. V nekaterih krajih si moški kito privežejo na čelu preko glave. Tak vojščak izgleda od daleč kakor kak starorimski bojevnik s čelado na glavi. V bolj kultiviranih predelih te zemlje obesijo Masajke nase vse, kar se količkaj sveti: ukradeno telefonsko žico, klavirske strune, priprave za zapiranje pivovih steklenic, gumijaste obroče od steklenic za marmelado. V takih krajih bi se Zamorci zelo radi oblačili po evropsko, a jim manjkajo sredstva za to. Jaz sam sem jih videl, da so si noge pobarvali z belo barvo, kar naj bi nadomestilo nogavice. Rekel bom vajinim mamicam, naj tebi in Frančku tudi storita tako. Jima vsaj ne bo treba toliko nogavic prati in krpati. Očeta pa si bosta prištedila marsikak dinar.«

Moji mamici boter tega še ni povedal, če je Frančkovi, pa ne vem.

PESEM O VIRU

CVETKO GOLAR

Gozdna rupa,
čista kupa.

*V njej iskri se kot kristal
vir v objemu sivih skal,
v senci smreke in bršljana,
ki sta v zanko zavozlana,
v brez in javorov šumenju,
kosov in sinic žgolenju,
ki mu pesmi zapoje,
da zaspi zvečer sladko.*

*Ko pa zjutraj prebudi se,
v dir po skalah zapodi se
in čez prage se razlije,
v soncu kot zlato zasije,
skoči v brezno krohotaje,
da se bor in hrast zamaje.*

Gozdna rupa,
čista kupa.

MOJA DRUŽINICA

DR. V. KORUN

Ali ste že videli mojega kužka in mojo muco? Če ne, pridite kdaj proti poldnevu mimo naše hiše! V tem času sedita na pragu pred vežnimi vrati in se ozirata, odkoder prihajam jaz iz urada. Drug tik drugega sedita, nališpana kakor ženin in nevesta: on v svetlorjavem kožuščku in z bleščečim ogrljakom, ona v snežnobelem plašču in okoli vratu z rdečim trakom, na katerem binglja zlatorumen kraguljček. Pa ničemurnica se zdi sebi še vedno premalo lepa; z jezičkom si poravnava dlako in s šapkami si umiva lica. On se pa ne utegne brigati za take ženske ničevosti. Ima druge skrbi. Vso pozornost obrača na to, kdaj jaz pridem.

Naposled se prikažem izza ogla sosedove hiše. Tedaj on hripavo bevsne, dvakrat, trikrat poskoči pa je pri meni; ona se pa dostojanstveno vzdigne, kakor se spodobi imenitni gospe, ter z repom pokoncu počasi koraka meni naproti.

Pozdravljanja ni ne konca ne kraja. Veselo bevskaje se on vzpenja po meni, ona pa drgne glavico ob mojo golen pa prede in prede. Zdaj je na meni, da odzdravim. Pohvalim ju, pogladim, sežem v žep ter obdarim vsakega s koščkom sladkorja.

Nato me spremita; pa ne po človeško, da bi me vzela v sredo. Ne! Kuža teče naprej, muca koraka za menoj. Medtem se pa on pogosto ozre po meni, pazčč, da bi se mi kaj ne pripetilo. Seve, to je njegova dolžnost, ker je moj varuh.

Ko pridemo domov, me pa kanarček pozdravi. Veselo tleska s perotni po drobi in drobi, dokler tudi on ne dobi sladkorčka, ki mi ga vzame, če treba, tudi kar izza ustnic.

Kuža in muca pa začneta takoj po prihodu stikati za kosilom. No pa njima ni težko postreči. Mize jima ni treba; pa tudi ne žlic, vilic, nožev in zobotrebcev. Prtiči bi jima sicer prav prišli, pa bi jih ne imela kam zatakniti. Tako da je njuna jedilna priprava zelo priprosta. Zadostuje leseno torilce; pa tudi pri tem ne gledata toliko, kakšno je, kolikor, kaj je v njem.

Iz njega mlaskata lepo v slogi, kakor sem ju navadil v prvih tednih njenega življenja, ko se kuža še ni zavedel, da je kuža, in muca ne, da je muca. Do prepira bi prišlo samo takrat, ko bi torilce izpraznila, preden bi se najedla. Ker pa jaz hočem, da je mir v moji hiši, se jima napolni vsekdar do roba.

Po obedu se gre gospa muca kopat na vrt v pesek. Pri tem pa prihuljeno preži, da bi ujela kako ptičko. Pa ne boš, muca! Kraguljček na njenem vratu opozori živalce, da je sovražnik v bližini. — Po kopeli pa telovadi: skače, pleza in si brusi krempeljčke ob plotu.

Kuža pa ne utegne hoditi na vrt lenarit. Na skrbi mu je, da straži stanovanje. Zato se zlekne kar na hodniku na kratek opoldanski

počitek. Tukaj se premetava na desno, na levo, na hrbet, na trebuh, hlasta za muhami in renči na kanarčka, ki žvrgoli v kletki, viseči nad njegovo glavo. Muzikalen namreč ni, pa tudi hudo ljubosumen je, ker čuti, da mi bolj ugaja kanarčkovo petje kakor njegovo bevskanje.

Končno zadremlje. A njegovo spanje ni nič kaj trdno; ne vem, ali zaradi skrbi ali, ker se je preveč najedel. Vsak trenutek privzdigne glavo in poškili okrog sebe.

Včas ga trapijo pa sanje. Težko začne sopsti, da mu nemirno poljejo prsi; nakar zajoka in nazadnje zamolklo zalaja. Ko se prebudi, se pa začuden ozira, češ: »Ali so bili res samo blodni prividi?«

Sicer pa komaj čaka, da se greva izprehajat. Kar ne pusti me izpred oči, boječ se, da bi šel brez njega. Nemiren stopica za mano. Ako se pa le predolgo obotavljam, me trza za hlače in suva z gobčkom v meča.

Na ulici pa ga odsile vleče k njegovim drugom. Da ga premotim, mu kaj dam, da mi nese, na primer svojo denarnico, ki je lahka, ker je navadno prazna. Tedaj naj bi ga videli, kako stopa! Ponosno, z glavo pokoncu, pa zviška doli zre na mimoidoče, češ: »Le glejte! Nisem karsibodi. Gospod mi milijone zaupa.«

Iz ravnovesja ga spravi takrat samo grmenje. Tega ne prenese; bogsigavedi zakaj. Jaz mislim, ker zavoha čaroynice v oblakih. Čim namreč sliši gromot, spusti denarnico iz gobčka, če nanese, tudi kar v kako lužo; potem pa teka sem in tja, odkoder bučanje prihaja, kakor iz uma, pa laja in laja, da je ves hripav. No in jaz? — Sam moram pobirati milijone iz luže.

Ob povratku naju že pričakuje muca na pragu, kanarček nama pa zagostoli v pozdrav. Kužu pa ni mar, da bi dostojno odzdravil. Ne utegne. Silno se mu mudi k torilcu, da vidi, ali je še kaj ostalo od kosila.

Potem pa nas kliče dolžnost, da gremo na delo: kuža stražit, muca prest, kanarček pet, jaz pa pisat. Seve, ker hočemo tudi mi po svojih skromnih močeh prispevati k obči blaginji. —

Takšno je naše družinsko življenje. Ali ni lepo? — Lepo je in srečno. Pa veste zakaj? — Zato, ker se imamo radi in smo z malim zadovoljni.

ZASTAVICE ZA BRIHTNE GLAVICE

1. LASTOVICE

Telegrafske žice značijo črke; njih vrstni red dadó lastovice.

2. IZREK

mo	na	no	lim	te
na	o	bo	ne	te
je	bra	in	ne	svo
mis	na	Do	vi	ved

3. ŠTEVILČNICA

- 1 2 3 4 5 sadno drevo,
 1 4 3 2 5 tkanina,
 4 5 1 3 2 moško ime,
 1 3 2 4 5 žensko ime,
 4 3 1 2 5 reka na slovanskem severu.

4. POSETNICI

N. Ponda	R. DURA
Rosalnice	

Poklic teh dveh mož?

5. BESEDNA UGANKA

Prvi v goščavi je, ljubi goró,
 igel vse polno ima mu teló.
 Solar pač vsak pozna njega imé,
 saj ga obilo je po domačiji;
 marsikateri pa tudi že vé,
 da to ime srečaš tudi v kemiji. —

Prvi besedi glas zadnji vzemímo
 in na začetek ga drugi denimo!
 Znači nam kraj, kjer brez sončne luči
 delavec ves dan za kruh se potí. —

Tretja nas preko domačih mejá
 tik Sredozemskega vede morjá;
 slavno francosko je to letovišče,
 tujcev iz krajev vseh je zbirališče. —

Če vse spojimo,
 znan sadež dobimo.
 V gozdu ga rastejo cele plasti,
 zlasti mladina se ga veseli.

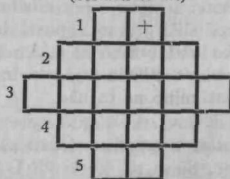
6. MAGIČNI KVADRAT

Vodoravno in navpično:

1	2	3	4
2			
3			
4			

1. gora blizu Ljubljane,
 2. žival,
 3. reka v Jugoslaviji,
 4. žensko ime.

7. ČRKOVNICA (Sestavlil J. W.)

V narisani lik vstavi naslednje črke:

a — a — d — d — i — i —
 k — m — m — m — n — o —
 o — r — r — r — r — u.

Besede značijo: 1. kratico; 2. žensko ime; 3. slovečega lovca (v sv. pismu); 4. slovansko moško ime; 5. pamet.

Končne in začetne črke, čitane v smislu kazalca pri uri, počeni s križcem, povedo ime nedavno umrlega slovenskega pisatelja.

REŠITEV UGANK IZ 9. ŠTEVILKE.

1. Križaljka: Šmarnice. Navpično: 1. šmarnica, 2. klobučar, 3. slap, 4. on, 5. atom, 11. osat, 12. eden, 13. nada. — Vodoravno: 3. smola, 6. planota, 7. ar, 8. bo, 9. p. n., 10. um, 11. ocean, 14. sodra, 15. tinta.

2. Besedna uganka: Rok, rok, roka, ro-kav, vice, rokavice.

3. Zlogovnica: Bakšiš, Habakuk, Ukrajina, Dunaj, Iravadi, Savinja, Celje, Kruševac.

4. Številčnica: Beograd, obraz, čreda, orgle, Kropa, koral, pečar, kriza, običaji. Ime slovenskega pesnika: Gregorčič.

5. Ura. Cvetoči maj prinesel je na zemljo raj.

Vseh pet ugank so pravilno rešili:

Miloš Babič, Nuška Hrovatova, Dušan Pleško, Majda Ravnikarjeva, Joško Sitar, Drago Tratnik, Vera Uršičeva in Darko Vovk, vsi iz Ljubljane; Savo Schifrer iz Breznice; Zoran Jerin in Franc in Mirko Ostrožnik iz Celja; Božica Roševa iz Dola pri Hrastniku; Mirko Kovačič, Danka in Samo Pečar, Radivoj Turk in Herman Vidmar, vsi iz Maribora; Ladislav Petrovčič iz Most pri Ljubljani; Irena in Maks Hribovska iz Motnika; Zoran Velnar iz M. Sobote; učenci višje narodne šole v Preserju pri Ljubljani; Dušan in Boris Derovšek ter Samo in Danka Pečar, vsi iz Sv. Barbare pri Mariboru; Janko Marinič iz Sv. Urbana pri Ptuj; Miloš Bučar iz Ruš pri Mariboru; Ljuba Založnikova iz Maribora.

DROBNE ZANIMIVOSTI

Sedmera svetovna čuda starega veka so: 1. piramide v Egiptu, ki stoje še danes; 2. viseči vrtovi v Babilonu, to so veliki nasadi na terasah, ki so bile razporejene druga nad drugo; 3. Dianin hram (Diana = boginja lova) v Efezu, v katerem je bil glasoviti kip boginje Diane, ki je baje padel z neba; 4. Jupitrov kip na Olimpu, ki je bil ves iz slonove kosti in zlata, delo grškega kiparja Feidiasa; 5. kolos (velikan) na otoku Rodu, kip Helija, boga sonca; 6. grob kralja Mavzola v Halikarnasu v Mali Aziji, visok 50 metrov; 7. svetilnik v Aleksandriji, ves iz belega kamena, visok okrog 130 metrov.

Mesto Austerlitz, kjer je l. 1805. veliki Napoleon premagal Avstrijce in Ruse, se imenuje danes Slavkov.

USPAVANKA

Aja tutaja,
aja tutaja! —
Izpod odeje
kodrčkov dvoje,
lička rdeča,
Mamina sreča
ziblje in poje:
Aja tutaja,
aja tutaja!

Aj, aj,
aj, aj!
Zaziblje ga v raj,
kjer angelčki beli in
lepe igrčke,
avtomobili in
pisane račke.

Tiho zaziblje ga
mamina roka.

Dete je mirno,
nič več ne joka;
a mati še prosi:

»Bog, varuj otroka!«

Marija Tratnikova

SVATBA V MAJU

Prišel je pestri maj,
ozelenel je gaj,
žabe so v mlaki zaregljale,
na svatbo so se pripravljale.

Zenin in nevesta
že k poroki gresta,
svatje po vrsti za njima gredo,
kos na veji sprašuje: Kam pa to?

»To ve vsak, kvak, kvak, kvak,«
reglja starešina in speši korak,
»saj bi šel tudi Ti za nami, kos,
pa ne moreš med svate, ker si bos!«

Angela Lavričeva

MARKO IN MARIJA

(Za materinski dan)

Na dvorišču sta se večkrat igrala osemletni Marko in sedemletna Marija. Marko je ubog deček, ki je izgubil svoje starše, ko se še zavedal ni. Marija pa je ljubka deklica, ki ima zelo dobro mamico.

Ko sta se nekoč zopet igrala, zasliši Marija, da jo mamica kliče, in hoče oditi. Tedaj pa jo Marko vprašujoče pogleda in pravi: »Zakaj se mora mamica ubogati? Kdo pa je mamica?« Marija se mu najprej zasmeje, potem se za trenutek zamisli in odgovori: »Mamica? Oh, ta je dobra, ta je lepa, ta me ima rada. Veš, včasih me vzame k sebi v naročje, me gladi po laskih, me boža, me poljublja in pravi: »Ti si moj srček.« Potem se zastrmi vase, postane resna in se zamisli, ali mahoma me zopet stisne k sebi. Jaz mislim, da samo mamica more biti mamica. — Toda mamica bo tudi huda, če ne bom takoj prišla.«

Marko je še dolgo časa potem nepremično stal in premišljeval. Vendar pa ni razumel, kdo je mamica. Ko bo velik, bo morda dosti čital o materi in materinski ljubezni in bo morda tudi razumel, ali doživel je nikdar ne bo. Nikdar!

BOŽENA V.

HITRO SE JE IZPOLNILO

Tole mi je pravila moja dobra pokojna babica:

Nekoč, pred davnimi leti seveda, se je vračala iz cerkve. Pridružili sta se ji spotoma dve ciganki, jo prijel za roko in ji jeli ugibati bodočnost. Prorokovali sta ji, da se bo kmalu poročila, da bo dobila izvrstnega moža in imela več pridnih, zdravih otrok. Tudi

bogata bo, to napoveduje neka posebna črta v njeni dlani. Druga poteza znači spet, da bo dolgo in srečno živela... Moja babica je z zanimanjem poslušala razkladanje zgovornih cigank, ki sta ji napovedovali tako imenitno prihodnost.

H koncu ji je starejša ciganka še enkrat pazno pregledala vse črte na dlani in resno pripomnila: »Čujte, gospodična, še na nekaj vas moram opozoriti! Tale črtica — ali jo vidite? — ki križa tole drugo, daljšo črto, znači, jejhata, jejmene, da morate vedno zelo paziti, sicer vas bodo nekega lepega dne okradli...«

Cigankino prorokovanje se je kaj hitro izpolnilo. Ko je moja babica prišla domov, je presenečena opazila, da nima več denarnice!

Pa naj kdo poreče, da ciganke ne znajo prorokovati!

Dušan Koprivnik

NAŠ JANKO

Naš Janko ujame petelina, izpuli iz repa mu pero in misli, da zdaj vsa dolina pred njim kar trepetala bo.

Iz skrinje brž klobuček vzame, pero zatakne mu za trak, sam sebi čuditi se jame: kdo drugi je še tak junak?

Ponosen gre v sosednjo vas, korajžno vriska, uka — klobuček vstran, da koder las mu izpod njega kuka.

Ne pride še do prve hiše, ko sreča velik ga puran... Naš Janko jo nazaj pobriše, spusti se v tek in jok glasán.

Kar preko njiv gre kakor veter... Izgubil je klobuk, pero, korake dela po en meter, da končno izvije si nogó.

Josip Mihelič

Spoštovani gospod Doropoljski!

Ne vem, komu naj se zahvalim za knjigo, ki mi jo je določil žreb za nagrado za vseh 7 rešenih ugank. Prosim Vas, da izročite mojo srčno hvalo tam, kjer je to treba!

Napisal bom pa danes za Vaš kotichek nekoliko vrstic. Živim sedaj v Nišu, v mestu, kjer stoji zgodovinska Čele-kula. V tej Kuli so vzdane lobanje srbskih vstašev, ki so jih pobili Turki na Cegru pri Nišu. Bil sem s starši večkrat tudi na Cegru, to je na mestu, kjer je umrl kot junak Števan Sindelič. Čegar leži, obdan od samih vinogradov, na malem hribčku. Rojen sem pa v Bitolju. Ko sem bil 6 mesecev star, smo se selili nazaj v Ljubljano. Komaj 3 tedne star sem preživel grozno katastrofo, ki se je zdaj niti predstavljati ne morem. Takrat je eksplodiralo nekoliko vagonov municije, mesto eksplozije in vsa okolica je več dni gorela. Izpraznjeno je bilo vse. V Ljubljani smo bili 3 leta in od takrat smo naročniki »Zvončka«. Torej 10 let. Najprej je bil moj brat Herman, sedaj sem pa jaz. Pa Vam moram takoj povedati, da sem zelo ponosen na svojega brata. Letos maturira. Osmi razred je napravil z odliko. Ker je bil vedno odličnjak ali »vrlo dobar«, je oproščen ustnega izpita. — Dve leti sem bil tudi v Prištini. Poznam Kosovo polje, ponos vseh nas. Bil sem dvakrat na Vidovdan na Muratovem grobu. Tudi pri Gračanici sem bil. To je stara zadužbina kralja Milutina iz 14. stoletja. Veličastna cerkev iz teh davnih časov. Blizu Gračanice je pa Janjevo. To je staro katoliško naselje. Bil sem tam dve leti zaporedoma na procesiji sv. Rešnjega Telesa. — Lansko leto smo bili v Kragujevcu, kjer je naša največja tovarna municije in topov. Kragujevac je »srce Šumadije«. Tako ga imenujejo Srbi. Čez 1 mesec se pa spet selimo. Tokrat v Beograd, kjer je moj »tatrok« ž 3 mesece v Ministrstvu Vojske in Mornarice.

Vsake počitnice pa pridemo v Kranj k stricu. Poznam že precej našo domovino, ali Gorenjska se mi zdi najlepša. Bil sem na Bledu, v Vintgarju, na Brezjah, na Kofcah, na Šmarjetni gori, na Sv. Joštu, pri sv. Katarini, na Šmarni gori. Vse leto se veselim na počitnice, vse leto obnavljam spomine.

Cez tri tedne polagam sprejemni izpit za I. razred gimnazije.

Zelo bom vesel, če ugledam v zadnjem letošnjem »Zvončku« svoje pismo.

Moj srčen pozdrav!

Rudolf Suchý, Niš.

Odgovor:

Dragi Rudolf!

Tvoje zanimivo pismo bomo vsi z veseljem in pridom čitali. Postavil si se!

Jeseni nam pa brž opiši še Beograd, viteško našo prestolnico! To bo nekaj za nas.

Zdravo!

Gospod Doropoljski.

Velemenjeni gospod Doropoljski!

Pošiljam Vam pesemco, ki sem jo napisala za Materinski dan, mamici na čast.

Ptičke so zapele,
cvetke zacvetele,
hčerke pa so stekle
doli na plan.

Rožice nabirale,
lepe šopke spletale:
mamici jih bodo dale
za Materinski dan.

Jaz pa za mamico milo
pesem imam za vezilo:
»Dругega Ti ne morem dati,
Tvoje ljubezni ne poplačati,
zlata, dobra moja mati!

Spominjam se nedavnih dni,
kako so bili srečni vsi,
Ti, mamica, si me zibala
in v pleničke povijala.
Hvala, srčna hvala Ti!»

Vas iskreno pozdravljam, prav tako tudi Vašo velemenjeno mamico, ako ste še tako srečni, da jo imate. Ako pa Vam jo že pokriva črna zemljica, pa lep spominček nanjo.

Tilka Moharjeva,

učenka slov. razreda v Mozlju,
srez Kočevje.

Odgovor:

Ljuba Tilka!

Lepo si se spomnila mamice, ki je najdragocenejši človekov zaklad. Jaz jo, hvala Bogu, tudi še imam. Prav lepo se Ti zaljubljuje za pozdrave in Ti z menoj kliče: Ostani dobra, mamici in domovini v ponos in radost!

Zdravo!

Gospod Doropoljski.

Prav prijetne, sončne počitnice
usem skupaj in na veselo svidenje
jeseni!

Gospod Doropoljski

STRIC MATIC

S KOŠEM NOVIC

Dne 3. maja so se odpeljali mali trboveljski pevci »Trboveljski slavček« na pevsko pot, da poneso našo mladinsko pesem med brate Čehoslovake. Mali slavčki so bili povsod prijazno sprejeti, njihovi koncerti in nastopi so bili vedno nabiti glasbo-ljubivega občinstva in mladine.

Sredi meseca maja se je pogreznilo v vasi Berhovec v Srbiji 15 poslopij. Zemeljski plaz je zgradbe pokopal v prepadu.

Dne 8. maja so se nakopičili nad Šmihelom pri Žužemberku oblaki, ki so imeli čudno rumenkasto barvo. Dež iz teh oblakov je dal rdečkastorjavo vodo. Isti pojav so opazovali tudi v Bosni in po vsej Italiji. Očividno je bila deževnica pomešana s peskom iz Sahare, katerega je zanesel veter čez Sredozemsko morje.

Pretekli mesec je obiskalo Belo Krajinjo 700 ljubljanskih izletnikov. Belokranjci so jih povsod z navdušenjem in gostoljubno sprejeli.

V Črni gori so se konec meseca maja pojavili veliki roji kobilic, ki so uničile malone vso setev.

Vsa Francija se pripravlja na proslavo 300-letnice rojstva največjega graditelja trdnjav Sebastiana Vaubana. Svečanosti se bodo vršile v Parizu in v Avallonu v Burgundiji, kjer je bil Vauban rojen. Vauban je preskrbel Franciji v 17. stoletju na meji okrog 100 trdnjav, izmed katerih so bile mnoge važna oporišča celo v svetovni vojni.

Pravkar je minilo 50 let, odkar si je pisalni stroj kot praktična potreščina utrl pot po Evropi. Kakor pri vseh velikih izumih, tudi temu ne moremo določiti pravega in prvega očeta; eden med prvimi konstrukterji pisalnega stroja je bil sin nekega mizarja, Peter Mitterhofer, ki je za svoj leseni model prejel od avstrijske vlade 200 gldinarjev podpore. Ni pa imel dovolj sredstev, da bi svoj izum izboljšal in tako so ga prehiteli drugi.

Strokovnjaki so izračunili, da bodo v kratkem uničeni vsi gozdovi na zemlji, če kmalu ne bodo izumili nadomestila za lesno snov, iz katere izdelujejo časopisni papir, ali pa se bodo morali časniki omejiti. V Ameriki je poraba lesa štirikrat hitrejša nego obnova gozdov. Nemčija pa mora že danes uvoziti veliko količino tistega lesa, ki ga porabi za izdelovanje časopisnega papirja.

V Berlinu imajo »Klub malih dirkačev«, kjer si dečki lahko izposodijo proti malenkostni odškodnini majhne motocikle, s katerimi lahko celo tekmujejo v veliko zabavo sebi in svojcem.

Neki francoski duhovnik je zbral denar za 20 m visok Kristusov kip, ki ga bo izklesal kipar Serraz na Montblancu.

Francoski inženjer Françoisi je napravil varovalno pripravo za avtomobile in vagonne cestne železnice, ki ima namen odriniti pešca, če pride slučajno pred drveče vozilo.

Rekord glede števila radio-poslušalcev ima ta čas Danska. Tam pride na 100 prebivalcev 16 takšnih, ki imajo svoj aparat, a to število raste od dne do dne.

Iz Berlina poročajo, da so se letos v okolici mesta pojavili hrošči v takem številu, da so morali lastniki vrtov in nasadov najeti delavce, ki so uničevali škodljivce. Hrošče so nabirali v velikanske posode, jih pomorili in posušili, ter so jih porabili deloma za gnojilo, deloma za perutninsko kremo.

Med Conneriejem in Le Mansom na Francoskem so preiskusili nov avtomobil na tračnicah. Poskus se je prav dobro obnesel, saj je vozilo doseglo 171 km na uro, to je 21 km več nego »Zeppelin na tračnicah«, ki vozi med Berlinom in Hamburgom.

Pariški statistični urad objavlja rezultat ljudskega štetja v Franciji ob koncu l. 1932. Francija je imela tedaj 41 milijonov 834.923 prebivalcev.

